

МОДУЛ: «ПЕШГИРИИ НАШЪАМАНДӢ»

Қадамҳо	Мавзӯҳо	Вақт/давомноки
1.	Бозии маърифатӣ "Шиносоии ҷуфтҳо"	15 дақ.
2.	Қоидаи гурӯҳ (ҳуҷуми фикрҳо)	20 дақ.
3.	Намудҳои маводи нашъадор (ҳуҷуми фикрҳо)	30 дақ.
4.	Нашъамандӣ ва оқибатҳои он (маърузаи хурд)	30 дақ.
5.	Таҳкими фаъолияти зеҳнӣ (саволу ҷавоб)	25 дақ.
	Ҷамағӣ давомноки	2 соат.

Эзоҳ: дар матни модули ҷумлаҳои бо «курсор» ишора гардида, суҳанҳои тренер мебошанд.

Қадами 1. Бозии маърифатӣ "Шиносоии ҷуфтҳо"

Дилхоҳ машғулият аз шиносӣ оғоз мегардад. Аз ин рӯ, дар ин навъи шиносӣ тренер ба иштирокчиён чунин муроҷиат менамояд:

Ҳар нафар барои худ ҷуфти муносиб интихоб намояд, беҳтараш он аст, ки шахсони дар паҳлуи рост бударо интихоб намояд. Акнун дар муддати то 3 дақиқа ба шарикҳои худ дар бораи худ маълумот диҳед, яъне Шумо кӣ ҳастед, шугли дӯстдоштаи Шумо, орзуи Шумо ва ғайра.

Вақт анҷом ёфт, акнун шарикҳои худро ба иштирокчиён муаррифӣ намояд.

Қадами 2. Қоидаи гурӯҳ (ҳуҷуми фикрҳо)

Барои танзими муносибатҳо дар ҷараёни машғулият зарур аст, ки қоидаи гурӯҳ қабул карда шавад, аз ин рӯ тренер ба иштирокчиён чунин муроҷиат менамояд:

Бачаҳои азиз!

Ҷамаи мо медонем, ки дилхоҳ фаъолият қоидаву принципҳои муайяни худро дорад. Фарз кардем «Шустани мошин», барои шустани мошин пеш аз ҷама иҷозати соҳиби мошинро гирифтани лозим, ки берун ва ё даруни мошинро шӯем, бо шампун ва ё бо оби тоза. Ва сипас мавриди шӯстан аввал об пошидан лозим ва пок кардан лозим ва ғайра, ҷамаи ҳамин ба қоидаи гурӯҳ дохил мешавад.

Дар навбати худ моро низ лозим аст, ки барои танзими муносибатҳо қоидаи гурӯҳро қабул намоем. Акнун ба ман бигӯед, барои мо чигуна қоидаҳои гурӯҳ лозим, аст ки машғулиятамон бомуваффақият анҷом ёбад?

Таклифҳои (суҳанҳои) иштирокчиён бе муҳокима дар ватмани овезон шуда, навишта мешавад.

Намуна барои тренер:

- дасти боло
- бо навбат сухан гуфтан
- сухани якдигарро набуридан
- фаъолона иштирок кардан

ва ғайра

Бачаҳо!

Ин қоидаҳое буд, ки мо якҷо қабул кардем, акнун он барои машғулияти ҳамчун қонун бояд риоя карда шавад.

Қадами 3. Намудҳои маводи нашъадор (ҳуҷуми фикрҳо)

Тренер машғулиятро чунин оғоз мекунад:

Дар ҷаҳон яке аз падидаҳои сердаромад ва марговар нашъа ва маводҳои нашъадор маҳсуб мегардад. Бар зидди ин падида мақомоти зиёди давлатӣ ҳамаҷуз мубориза мебаранд, вале сатҳи нашъачалобӣ ва нашъамандӣ ҳамоно рӯ ба афзоиш дорад. Дар Тоҷикистон то кунун ҳудуди 7800 нафар ҳамчун нашъаманд ба қайд гирифта шудаанд ва беш аз 60% онро ҷавонон ташкил медиҳанд. Маводҳои нашъадор якҷанд намуд мешавад ва зарари ҳар кадом ба худ хос аст.

Акнун Бигӯед, ки Шум кадом намудҳои маводҳои нашъадорро медонед?

Намуна барои тренер.

- героин
- гашиш
- афён
- банг

ва ғайра

Қадами 4. Нашъамандӣ ва оқибатҳои он (маърузаи хурд)

Тренер машғулиятро чунин оғоз мекунад:

Дар ҳаёт падидаҳои ва одатҳои гуногуни номатлубе ҷой доранд, ки аз таъсири онҳо саломатии мо ва рӯҳияи мо хароб ва заиф мегардад. Аз қабилӣ, нашъамандӣ, сигоркашӣ, носкашӣ, истеъмоли маводҳои спиртдор, ки онҳоро одатҳои бад меноманд, мебошад.

Суханро бештар атрофи намудҳои нашъа, истеъмол ва оқибатҳои он мебояд равона сохт. Аз ҷумла:

- Оё мумкин аст, ки мавриди як ё ду маротиба чашидани маводи нашъадор нашъаманд гардӣ?
- Оё мумкин аст, мавриде, ки шахси нашъаманд нашъаро аз ҳад зиёд истеъмол менамояд табобат шавад?
- Мумкин аст, ки кӯдак нашъаманд гардад, мавриде, ки яке аз волидон то таваллуди ӯ нашъаманд бошад?
- Барои табобат ба кучо бояд нашъаманд муроҷиат намояд?

- Бо чи гуна нишонаҳо мумкин аст, ки шахси нашъамандро маълум намоӣ?

Эзоҳ: Ҷавоби пурмӯҳтавои саволҳои боло, худ матни маърузаро ташкил медиҳад. Барои ҷавоби дуруст ба тренер тавсия карда мешавад, ки аз маводҳои иловагӣ, бахусус адабиётҳои алоқаманд истифода намояд.

Қадами 5. Таҳкими фаъолияти зеҳнӣ (саволу ҷавоб)

Тренер чунин ибраз мекунад:

Бачаҳо, шумо аллакай дар барои нашъамандӣ маълумот пайдо кардед. Акнун биёед ҳамаи маълумотҳои гирифтаамонро як бори дигар такрор кунем.

Тренер оид ба нашъамандӣ ва проблемаҳои он дар ҳаёти ҷавонон сухан мекунад ва оид ба намудҳои нашъа, роҳу усулҳои мубталогардӣ ва табобат ва ғайра бо иштирокчиён саволу ҷавоб мекунад.

МОДУЛ: «ВНМО/БПНМ ВА РОҲҲОИ ПЕШГИРИИ ОН »

Қадамҳо	Мавзӯҳо	Вақт/давомноқӣ
1.	Бозии маърифатӣ «Қолабҳои ҳаракаткунанда»	10 дақ.
2.	Такрори мавзӯҳои гузашта	5 дақ.
3.	Мафҳуми ВИЧ (маърузаи хурд)	30 дақ.
4.	Намудҳои моеъ дар организми одам (ҳуҷуми фикрҳо)	25 дақ.
5.	Роҳҳои сироятгардии ВИЧ (кор дар гурӯҳчаҳо)	35 дақ.
6.	Оқибатҳои вируси ВИЧ дар ҷомеа (маърузаи хурд)	20 дақ.
7.	Роҳҳои нигоҳдории худ аз вируси ВИЧ (кор дар гурӯҳчаҳо)	35 дақ.
8.	Бозии маърифатӣ «Номро гир ва тубро ҳавола деҳ»	15 дақ.
9.	Саволу ҷавоб	25 дақ.
	Ҷамағӣ давомноқӣ	3 соат.

Эзоҳ: дар матни модул ҷумлаҳои бо «курсор» ишора гардида, суҳанҳои тренер мебошанд.

Семинаро мумкин аст, ки дар як рӯз ва ё бо дарназардошти имконоти вақтӣ дар ду ва ё се рӯз ташкил гардад.

Қадами 1. Бозии маърифатӣ «Қолабҳои ҳаракаткунанда»

Иштирокчиёро даврашакл ҷамъ оварда, тренер тартиби бозиро чунин мефаҳмонад:

Чи тавре аз номи бозӣ бармеояд, мо бояд қолаби якдигарро гирифта, ба шахси дар паҳлуи рост истода, бидиҳем. Яъне, ман худро ба монанди харгуш карда, дар ҷой давида меистам ва ба шахси дар паҳлӯям буда, назар мекунам, он шахс низ қолаби маро гирифта (яъне, ба монанди ман) мудате онро такрор мекунад, сипас ба худ қолабе эҷод карда, ўро ба шахси дар паҳлӯяш истода медиҳад (яъне, ба ў нишон медиҳад). Ҷамин тавр, ҷамаи мо бо қолаби гирифташуда, дар ҳаракат меистем то мӯҳлати муайян.

Қадами 2. Такрори мавзӯҳои гузашта

Бачаҳо, чи тавре шумо медонед, дирӯз яке аз ихтиёриёни мо вазифадор гашта буд, ки оид ба мавзӯҳои дар машғулияти якум гузашта мухтасар маълумот медиҳад, акнун суҳанро ба ў медиҳем ва мо ўро гӯш мекунем. Марҳамат!

Эзоҳ: Ин қадамро дар ҳолате иҷро мекунед, ки агар семинар ду-се рӯз ташкил гардад.

Қадами 3. Мафҳуми ВНМО/БПНМ (маърузаи хурд)

Тренер бо иштирокчиён атрофи масъалаҳои зерин сӯҳбат мекунад:

- мафҳуми ВИЧ ё ин ки ВНМО;
 - ВНМО/БПНМ дар Тоҷикистон дар кадом марҳила аст ва кай пайдо шудааст;
 - ҳолати фарогирии ВНМО/БПНМ дар тамоми ҷаҳон;
 - хатарнокӣ ва оқибатҳои ВНМО/БПНМ;
- ва ғайра

Эзоҳ: Ҷавоби пурмӯҳтавои мавзӯҳои боло, худ матни маърузаро ташкил медиҳад. Барои ҷавоби дуруст ба тренер тавсия дода мешавад, ки аз маводҳои иловагӣ, бахусус адабиётҳои алоқаманд истифода намояд.

Қадами 4. Намудҳои моеъ дар организми одам (ҳуҷуми фикрҳо)

Машғулиятро тренер чунин оғоз менамояд:

Бачаҳо, бигӯед, ки шумо кадом намудҳои моеъи дар организми инсон мавҷуд бударо медонед?

Намуна барои тренер.

- арақ;
 - пешоб;
 - хун;
 - оби манӣ (нутфа);
- ва ғайра

Акнун бигӯед, ки ВНМО бо кадом роҳҳо мегузарад?

Тренер ҳама вариантҳои иштирокчиёноро бе муҳокима дар тахта менависад.

Намуна барои тренер.

- ба воситаи хун;
- ба воситаи алоқаи ҷинсӣ;
- аз модари сироятёфта ба кӯдаки наврод.

Қадами 5. Роҳҳои сироятгардии ВНМО (кор дар гурӯҳчаҳо)

Машғулиятро тренер чунин оғоз менамояд:

Бачаҳо, акнун биёед ба ду гурӯҳҳои хурд тақсим шуда, оид ба роҳҳои сироятёбии вируси ВНМО ва роҳҳои нагузаштани он мустақилона кор барем.

Барои тренер:

Вазифа: Иштирокчиён ба ду гурӯҳ тақсим мешаванд.

Гурӯҳи якум оид ба роҳҳои сирояти ВНМО ва гурӯҳи дуюм оид ба роҳҳои нагузаштани ВНМО кор мебаранд.

Баъд аз мӯҳлати муайянгардида, намояндаи гурӯҳҳо бо навбат баромад намуда, пешниҳодоти гурӯҳҳоро иброз менамоянд. Вобаста ба пешниҳодоти онҳо тренер роҳҳои дурусти сироятёбӣ ва нагузарандагии ВНМО-ро муайян месозад.

Қадами 6. Оқибатҳои вируси ВНМО дар ҷомеа (маърузаи хурд)

Тренер бо иштирокчиён атрофи масъалаҳои зерин сӯҳбат мекунад:

- роҳҳои гузарандагӣ ва нагузарандагии ВНМО;
- роҳҳои нигоҳдории худ нисбат ба мубтало гаштан ба ВНМО;
- умри мубталогаштагони ВНМО;
- муносибат бо мубталогаштагони ВНМО;
- бештар кӣ бо ВНМО мубтало мегарданд?;
- хатарнокии ВНМО;
- мавриди мубтало гаштан ба ВНМО ба кучо муроҷиат бояд кард? ва ғайра.

Эзоҳ: Ҷавоби пурмӯҳтавои мавзӯҳои боло, худ матни маърузаро ташкил медиҳад. Барои ҷавоби дуруст ба тренер тавсия дода мешавад, ки аз маводҳои иловагӣ, бахусус адабиётҳои алоқаманд истифода намояд.

Қадами 7. Роҳҳои нигоҳдории худ аз ВНМО (кор дар гурӯҳчаҳо)

Машғулиятро тренер чунин оғоз менамояд:

Бачаҳо, акнун биёед ба ду гурӯҳҳои хурд тақсим шуда, оид ба роҳҳои нигоҳдории худ аз ВНМО мустақилона кор мебарем.

Барои тренер:

Вазифа: Иштирокчиён ба ду гурӯҳ тақсим мешаванд. Гурӯҳи якум оид ба роҳҳои ташаккули тарзи ҳаёти солим ва гурӯҳи дуюм оид ба роҳҳои эмин будан аз ВНМО кор мебаранд. Баъд аз мӯҳлати муайян, намояндаи гурӯҳҳо бо навбат баромад намуда, пешниҳодоти гурӯҳро ибраз менамояд.

Вобаста ба пешниҳодоти гурӯҳҳо тренер роҳҳои дурусти нигоҳдории худ аз ВНМО-ро муайян месозад.

Қадами 8. Бозии маърифатӣ «Номро гир ва тубро ҳавола деҳ»

Барои бозӣ тренер пешакӣ тубӣ қоғазин на онқадар калонҳаҷм тайёр мекунад.

Тренер бозиро чунин оғоз менамояд:

Бачаҳо дар бозии мазкур мо бояд давра истем ва ба якдигар ин тӯбро ҳавола медиҳем. Вале бояд донист, ки мавриди ҳавола додани тӯбча дилхоҳ номи роҳҳои сирятёбӣ аз ВНМО ва ё нагузаштани ВНМО-ро гирфта, сипас онро ба шахси рӯ ба рӯ истода ҳавола додан лозим аст. Агар шахси тӯбдиҳанда номи роҳро гирад, ки ба воситаи он шахс аз ВНМО сироят ёбад, пас шахси тӯб қабулкунанда ўро намегирад, яъне дар ин ҳолат ў ба ВНМО сироят намегардад ва бозиро давом медиҳад, дар ҳолати баракс, яъне агар тӯбро гирад ў ба ВНМО сироят мегардад ва аз бозӣ мебарояд. Ҳамин тавр то як нафар мондан бозӣ давом меёбад.

Марҳамат.

Қадами 9. Саволу ҷавоб

Такрори маводи гузашта.

Тренер ба иштирокчиён бо саволҳои зерин мувоҷиҳат менамояд:

- вируси ВИЧ гуфта Шумо чиро мефаҳмед?
- вируси ВИЧ бо кадом роҳҳо мегузарад ва ё намегузарад?
- оё вируси ВИЧ нишонаҳои муайян ва ё зоҳирӣ дорад?
- вируси ВИЧ таъбабатшавандааст ё не?
- муносибат бо ВИЧ муваҷаллағаштагон?

МАФҲУМҲОИ АСОСӢ

(ВИЧ) ё инки ВНМО чист?

В - вируси

Н - норасоии (камшавии)

М - масъуният (иммунитети)

О - одам

(СПИД) ё инки АНММ чист?

Б - бемории (аломатҳои якҷанд намуди бемориҳо)

П - пайдошудаи

Н - норасоии

М - масъуният

ВНМО аз АНММ чӣ фарқ дорад?

ВНМО - ин вирусе мебошад, ки ба он одам гирифта мешавад, дар худ мебардонад ва дар ҳолатҳои муайяни тасодуфӣ (ва ё махсус) ба дигарон мебаронад. ВНМО - вирусе мебошад, ки танҳо аз одам ба одам мегузарад ва масъуният баданро хароб мебардонад.

БПНМ - аломати якҷанд бемориест, ки дар натиҷаи сирояти ВНМО ва дар муддати 2-15 сол дар худ бардонидани одам ба вуқӯъ меояд.

БПНМ - аломати якҷанд намуди бемориҳои вазнин мебошад, ки дар натиҷаи камшавии масъуният (системаи худмуҳофизаткунии инсон) бадан пайдо мешаванд.

ЭЗОҲ: То имрӯз ВНМО/АНММ таъбабатнашаванда муайян гардидааст.

ВНМО бо кадом роҳҳо мегузарад?

- ба воситаи хуни сирояти ВНМО шуда (алокаи хунӣ)
- ба воситаи алоқаватҳои ҷинсӣ бо шахси ба ВНМО сироятёфта (ба воситаи нутфа)
- аз модари ба ВНМО сироятшуда ба кӯдак/тифл. (ҳангоми ҳомила, таввалуд ва ширмакони).

Боқӣ, ба дигар роҳҳои муомила ё муошират ВНМО намегузарад.

Аз ВНМО чи гуна бояд ҳудро эҳтиёт кунем?

- ҳуддорӣ аз алоқаватҳои ҷинсӣ бо шахси тасодуфӣ;

- худдорӣ аз истифодабарии маводҳои нашъадор;
- истифодаи рифола ҳангоми алокаи ҷинсӣ.

Оё шахсони гирифтори ВНМО мисли шахсони дигар баробарҳуқуқанд?

Шахсони гирифтори ВНМО ҳамчун шахсони солим ҳуқуқи зиндагии осуда, таҳсил дар муассисаҳои таълимӣ, фаъолият аз рӯи ихтисос, гирифтани ҳамаи намудҳои кӯмаки ройгон, таъмини доруворӣ ва дигар ҳуқуқи манфиатҳои қонуниро доранд.

БЕМОРИҲОИ СИРОЯТИИ ҶИНСӢ (БСҶ)

- оташак (сифилис), сӯзок (гонорея), хламидиоз, трихоманиоз, педикулез (шабушкзанӣ), кандидоз, ситомегалия;

- ВНМО, гепатити В ва С

Бемориҳое, ки ба воситаи алокаи ҷинсӣ ва хун мегузаранд:

- Оташак (сифилис) гепатит В, С ва ВНМО

Ба БСҶ, бештар бо кадом роҳҳо сироят шудан мумкин аст?

- тавассути хун ҳангоми истифодаи асбобу лавозимоти тиббии тамъизнашуда;

- ҳангоми алокаи ҷинсии тасодуфии муҳофизатнашуда (бе рифола) бо ашхосе, ки гирифтори БСҶ аст;

Аломатҳо ва нишонаҳои асосии БСҶ:

- пайдошавии захм дар атроф ва даромади узвҳои таносули занона;

- дар пусти бадан пайдо шудани доғу доначаҳои сурхчатоб;
- хориш ва илтиҳоби мадданоки сафедчатоб аз узвҳои таносул;
- варам ва сурхшавии узвҳои таносул;
- дар вақти пешобкунӣ сӯзиш ва пайдошавии дард.

Чӣ тавр худро аз мубталои БСҶ, раҳо кард?

- рафтору кирдори ҳамида;
- риояи қоидаҳои гигиении шахсӣ, тарзи ҳаёти солим, худдорӣ аз рафтори хатарнок;
- худдорӣ аз алокаи ҷинсии тасодуфӣ.

НАШЪА чист?

Нашъа ин маводи сахттаъсиркунандаи психотропӣ буда, организми одамро ба вобастагии ҷисмонӣ ва рӯҳӣ нисбат ба маводи нашъадор оварда мерасонад. Тамоми узвҳои бадани одамро дардманд ва системаи асабро хароб мегардонад.

Нашъамандӣ чист?

Нашъамандӣ ин бемориест, ки ҳангоми истифодаи бурдани маводи нашъадор ба он гирифтор мешаванд. Ҳангоми ба ин беморӣ гирифтор шудан тамоми узвҳои бадан дардманд (ломка) шуда, системаи асаби одам хароб мегардад.

Истеъмоли маводи нашъадор ба чӣ оварда мерасонад (оқибати нашъамандӣ)?

- нашъамандӣ ба паст намудани қобилияти меҳнатӣ, камақлӣ, таназзули шахсият, тағйироти рӯҳӣ, бадахлоқӣ, бешармӣ, бераҳмӣ оварда мерасонад.

- мубталошавӣ ба ВНМО/БПНМ

- заҳролудшавӣ аз нашъа ба марг асос шуда метавонад.

ТАЪРИХИ ПАЙДО ШУДАНИ БЕМОРИИ СПИД (БПНМ)

Аввалин сироятёфтагон ва беморони СПИД дар аввалҳои солҳои 80 - уми асри XX дар байни шахсоне, ки алоқаҳои ҷинсии мард бо мард доштаанд, ба қайд гирифта шудааст. Баъдтар ин беморӣ дар байни шахсоне, ки моддаҳои нашъаовар ба таври таъриқӣ истифода мебарданд ва шахсоне, ки ба бемории вазнини хун "гемофилия" гирифта будаанд, маълум карда шудааст. Дар соли 1983 аввалин шуда ду олим, яке олими амрикоӣ Роберт Гало ва дигаре олими фаронсавӣ Люк Монтанье барангезандаи бемории СПИД - ро муайян карда, ба он Вируси Норасоии Масунияти Одам (ВИЧ) ном гузоштаанд. Аз ҳамон сол сар карда, сироятёфтагон ва беморони СПИД дар бисёр қитъаҳои ҷаҳон ба қайд гирифта мешуданд ва ҳоло ин беморӣ дар тамоми ҷаҳон паҳн гашта, шумораи сироятшудагон рӯз то рӯз зиёд шуда истодааст. Тибқи омили ҷаҳонӣ дар ҷаҳон ҳар рӯз 16 ҳазор шахсон гирифтаи Вируси Норасоии Масунияти Бадан (ВИЧ) мегарданд, ки 50% - и он ба ҷавонони аз синни 10 то 25 сола рост меояд. То имрӯз дар ҷаҳон 42 миллион шахсони сироятшудаи ВНМО /БПНМ ба қайд гирифта шудаанд. Солҳои охир дар давлатҳои ИДМ авҷгирии ин беморӣ ба назар мерасад ва Ҷумҳурии Тоҷикистон низ аз ин қабил аст.

Аввалин маротиба дар ҷумҳурии шахсони сироятёфтаи ВИЧ дар соли 1991 ба қайд гирифта шудаанд. Дар сатҳи Тоҷикистон чун дар арсаи ҷаҳонӣ афзоишҳои ҳолатҳои гирифтаи ба ВНМО/БПНМ ба чунин сабабҳо асоснок мегардад:

1. Табобатнашавндагии ВНМО/БПНМ, ки оқибат ба марг оварда мерасонад, яъне танҳо дар сурати фавтидани шахси гирифтаи БПНМ, ҳисоби ӯ аз ҳисоби умумӣ гирифта мешавад. Дар ҳоле, ки ҳар рӯз дар ҷаҳон 7400 одамон ба ВНМО мубтало мегарданд, ҳамагӣ 5500 одамон аз БПНМ дар як вақт мефавтанд. Яъне, ҳар рӯз теъдоди мубталоғаштагон ба ВНМО то 25,7% зиёд мегардад.

2. Муҳоҷирати байникишварҳо, аз ҷумла муҳоҷирати меҳнатӣ, ки бинобар сабаби муносибати шахвонии ҳифзнашуда доштан, одамон ба бемориҳои сироятӣ, аз ҷумла ВНМО гирифта мешаванд ва он ба дигарон низ интиқол мегардад. Дар шароити Тоҷикистон ин омил ба таври возеҳ маълум аст.

3. Заиф будани системаи бақайдгирӣ ва бетарафии шахрвандон барои ташхиси тиббӣ – дар кишвар чунин як ҳадамоти махсус оид ба мубориза бар

зидди БПНМ мавҷуд набуд. Айни ҳол ҳудудан дар 60% ноҳияҳо чунин ҳадамот ташкил ёфтааст, ки дастрасии одамон ба ташхис маҳдуд аст. Воқеан ҳам тибқи асноди байналмилалӣ ва қонунгузориҳои ҷорӣ кишвар шахсро барои гузаштан ба ташхиси тиббӣ маҷбур кардан лозим нест, дар баробари ин шаҳрвандони кишвар то ҳол сатҳи хавфнокии ин беморию низ дарк накардаанд, ки дар натиҷа аз ташхис ва бақайдгирӣ оид ба доштани мақоми ВНМО худдорӣ мекунанд.

4. Паст будани сатҳи маълумотнокии аҳоли, ки таъсири асосии он ба костаҳои саломатии инсон оварда мерасонад. Қисми муайяни аҳоли, аз ҷумла калонсолон аз донишони (гирифтани маълумот) мушкилоти вобаста ба ВНМО худдорӣ мекунанд ва ба ҷавонон низ чунин тавсия медиҳанд, ки ин ҳатогӣ ислоҳнашаванда аст нисбат ба ояндаи ҷомеа. Ва воқеист, ки оқибат ба каммаълумотӣ ва ниҳоят ба мубталоғардӣ ба ВНМО/БПНМ оварда мерасонад.

Ҷамаи нуқтаҳои боло ба афзоишҳои бемории ВНМО/БПНМ боис гардида истодааст ва ҷаҳониён пайваста кӯшиш бар он доранд, ки ҳадди аққал афзоишҳои ВНМО-ро нигоҳ доранд.

Тибқи оморӣ расмӣ то 1 январи соли 2012 шумораи умумии мубталоғаштагонӣ ВНМО/БНММ – 3846 ҳолат мебошад, ки 60% онҳо ба ҷавонони то 35 солаи рост меояд ва ин муносибат нисбат ба соли 2010 91,9% афзоиш ёфтааст, яъне суръати ниҳоят шадиди афзоишро касб намудааст. Бояд қайд кард, ки барои сирояти ВНМО сарҳад, миллат ва дин вуҷуд надорад. Ба ВНМО метавонанд занҳо, мардҳо, ҷавонон ва кӯдакон гирифтор шаванд. Яъне дар тамоми кишварҳои ҷаҳон ҷамаи миллату халқҳо ва одамони синну сол, ҷинс, динашон гуногун ба ВНМО гирифтор шуда метавонанд.

Одамоне, ки ба ВНМО гирифтор шудаанд дар давоми чандин сол худро тамоман солим ҳис мекунанд, вале ҳуди ин гуна шахсон метавонанд наздикони худро сироят намоянд.

**МОДУЛ: «ОҒАҶОНӢ АЗ БЕМОРИҶОИ
БА ВОСИТАИ АЛОҚАИ ҶИНСӢ ГУЗАРАНДА»**

Қадамҳо	Мавзӯҳо	Вақт/давомноки
1.	Такрори мавзӯҳои гузашта	5 дақ.
2.	Бемории сироятии ҷинсӣ ва оқибатҳои он (маърузаӣ хурд)	25 дақ.
3.	Оқибатҳои муносибатҳои тасодуфии шахвонӣ (ҳучуми фикрҳо)	25 дақ.
4.	Чи гуна худро аз бемориҳои сироятии ҷинсӣ нигоҳ бояд дошт? (кор дар гурӯҳҳо)	35 дақ.
5.	Бозии маърифатӣ «Себхурак»	10 дақ.
6.	Саволу ҷавоб	20 дақ.
	Ҷамагӣ давомноки	2 соат.

Эзоҳ: дар матни модул ҷумлаҳои бо «курсор» ишора гардида, суҳанҳои тренер мебошанд.

Семинаро мумкин аст, ки дар як рӯз ва ё бо дарназардошти имконоти вақтӣ дар ду ва ё се рӯз ташкил гардад.

Қадами 1. Такрори мавзӯи гузашта

Бачаҳо, чи тавре шумо медонед, дирӯз яке аз ихтиёриёни мо вазифадор гашта буд, ки оид ба мавзӯҳои дар машғулияти якум гузашта мухтасар маълумот медиҳад, акнун суҳанро ба ӯ медиҳем ва мо ўро гӯш мекунем. Марҳамат!

Эзоҳ: Ин қадамро дар ҳолате иҷро мекунед, ки агар семинар ду-се рӯз ташкил гардад.

Қадами 2. Бемории сироятии ҷинсӣ ва оқибатҳои он (маърузаӣ хурд)

Тренер оид ба бемориҳои сироятии ҷинсӣ ва роҳҳои гузуарандигии онҳо чунин маъруза менамояд.

1. Маълумотнокӣ оид ба бемориҳои сироятии ҷинсӣ ва ҳаёти дурусти шахвонӣ
2. Бемориҳои сироятии ҷинсӣ бештар дар байни кӣҳо дида мешавад?
3. Барои чӣ шахс ба бемориҳои сироятии ҷинсӣ дучор мегардад?
4. Роҳҳои пешгирии бемориҳои сироятии ҷинсӣ.
5. Оқибатҳои бемориҳои сироятии ҷинсӣ ва ғайра

Эзоҳ: Ҷавоби пурмӯҳтавои мавзӯҳои боло, худ матни маърузаро ташкил медиҳад. Барои ҷавоби дуруст ба тренер тавсия дода мешавад, ки аз маводҳои иловагӣ, бахусус адабиётҳои алоқаманд истифода намояд.

Қадами 3. Оқибатҳои муносибатҳои тасодуфии шахвонӣ (ҳучуми фикрҳо)

Тренер мавзӯро чунин оғоз мекунад:

Бачаҳо, ба фикри шумо оқибатҳои ҳаёти шахвонии тасодуфӣ ва алоқаи ҷинсии тасодуфӣ ба чи оварда мерасонад?

Тренер ҳама вариантҳои иштирокчиёро бе муҳокима дар тахта менависад.

Намуна барои тренер:

- гирифтӣ шудан ба бемориҳои сироятии ҷинсӣ;
- гирифтӣ кардани дигарон ба бемориҳои сироятии ҷинсӣ;
- рӯҳан хароб гаштани инсон;
- ноустувор гаштани фаъолияти ҷинсӣ;

ва ғайра

Акнун бигӯед, кадом намудҳои бемориҳои сироятии ҷинсиро медонед?

Намуна барои тренер:

- гонорея;
- сифилис;
- сузук;
- ВНМО.

ва ғайра

Қадами 4. Чи гуна худро аз бемориҳои сироятии ҷинсӣ ниғаҳ бояд дошт? (кор дар гурӯҳҳо)

Машғулиятро тренер чунин оғоз менамояд:

Бачаҳо, дар ин қисмати машғулият бигӯед бо ҳисоби яку дуо се ба гурӯҳҳо тақсим шавем.

Иштирокчиён ба се гурӯҳ тақсим мешаванд. Ба онҳо усулҳои кор дар гурӯҳҳои хурдро мефаҳмонед.

Бачаҳо, ватманҳое, ки дар назд доред, дар он номи гурӯҳ ва роҳи усулҳои аз бемориҳои сироятии ҷинсӣ эмин буданро нависед. Барои ин ба шумо 25 дақиқа вақт дода мешавад.

Баъд аз анҷоми кор намояндаи ҳар як гурӯҳ ба навбат баромада кори гурӯҳро пешниҳод менамоянд, сипас ба муҳокимаи он гузаред ва ҷавобҳои дурустро пешниҳод намоед.

Қадами 5. Бозии маърифатӣ «Себхурак»

Таҷҳизот: Миз, се дона себ, се дона лаълича, се рӯймолча

Муроҷиати тренер:

Бачаҳо, дар озмуни мазкур се ихтиёрӣ лозим аст, воқеан ҳам ғолиби озмун ба тухфаи хотиравӣ тақдим мегардад.

Се нафар ихтиёрӣ баромада бо чашмони баста ва дастон паси пушт ба хурдани себ шурӯъ мекунанд. Шахси аввалин шуда, себро хурда тамом кунад ғолиби озмун доништа мешавад.

Қадами 6. Саволу ҷавоб

Такрори маводи гузашта.

Тренер ба иштирокчиён бо саволҳои зерин мувоҷиҳат менамояд:

1. Чӣ гуна бемориҳо ба воситаи алоқаи ҷинсӣ мегузаранд?
2. Оқибатҳои ҳаёти шахвонӣ чӣ гуна мебошанд?
3. Бемориҳои сироятии ҷинсӣ чӣ гуна нишонаҳо доранд?
4. Эҳтимолияти такроран дучор гаштан ба бемориҳои сироятии ҷинсӣ қой дорад?
5. Чӣ тавр аз бемориҳои сироятии ҷинсӣ худро ниғаҳ бояд дошт?
6. Дар ҳолати пайдо шудани нишонаҳои бемориҳои сироятии ҷинсӣ ба кучо мебояд мувоҷиҳат кард?